

Seminar over de Basic Principles on the Role of Lawyers

Het gevaar van staatstoezicht op de advocatuur

Op 21 november jl. organiseerden Advocaten voor Advocaten en De Brauw een seminar over de *Basic Principles on the Role of Lawyers*.

Nieuwe database

Advocaten moeten hun beroep onafhankelijk en in vrijheid kunnen uitoefenen. Dat is de strekking van de 'Basic Principles on the Role of Lawyers', een document van de Verenigde Naties waarin de kernwaarden voor de onafhankelijke advocatuur zijn beschreven. In strijd met deze Basic Principles worden wereldwijd nog altijd advocaten belemmerd in hun beroepsuitoefening. Alleen al tijdens de 'Arabische lente' zijn tientallen (mensenrechten)advocaten opgepakt en zonder eerlijk proces veroordeeld. Het is daarom van groot belang om de Basic Principles onder de aandacht te brengen van Staten die ze schenden, maar ook van advocaten, rechters, Ordes van Advocaten en het publiek in het algemeen.

Informatie over de Basic Principles (BP) is versnipperd en niet gemakkelijk toegankelijk. Vorig jaar is De Brauw een samenwerking aangegaan met Advocaten voor Advocaten voor het MVO-project *Building on Basic Principles*. Een team van acht advocaten van De Brauw heeft de afgelopen maanden honderden documenten verzameld waarin wordt verwezen naar de Basic Principles. Deze documenten zijn toegankelijk gemaakt in een database op de website

Hary Pahaniaila, voormalig rechter, was mede-oprichter van de Wit-Russische Orde van Advocaten, waarvan hij van 1991-1993 voorzitter was. Hary Pahaniaila was een bekende advocaat totdat in 1998 zijn advocatenlicentie werd ingetrokken. Hij was in 1998-1999 namelijk advocaat van verschillende oppositieleden, waaronder ook van Viktor Gonchar (destijds de grote opponent van Loekasjenko), waardoor zijn advocatenlicentie vermoedelijk is ingetrokken.

Pahaniaila werd na zijn schrapping als advocaat mensenrechtenactivist en hoofd van de juridische afdeling van het *Belarus Helsinki Comité* (BHC) alsmede plaatsvervangend voorzitter van de BHC. De BHC heeft op 12 januari 2011 de Speciaal Rapporteur voor de onafhankelijkheid van advocaten en rechters Gabriela Knaul, onder andere geïnformeerd over het feit dat advocaten geen toegang hadden gekregen tot honderden demonstranten. Deze waren gearresteerd tijdens de massale protestdemonstraties na afloop van de frauduleuze presidentsverkiezingen op 19 december 2010. Daarop ontving het BHC een officiële waarschuwing van het Wit-Russische Ministerie van Justitie voor het in diskrediet brengen van het justitiële apparaat. De waarschuwing zou er uiteindelijk toe kunnen leiden dat de organisatie, één van de weinige die nog erkend wordt door het Ministerie, moet stoppen.

Ook de advocaten van de leiders en deelnemers van de protestacties werden op 12 april 2011 ineens allemaal aan een controle onderworpen door de Minister van Justitie en inmiddels zijn van zes advocaten de licenties ingetrokken.

De *European Commission for Democracy through Law* verwijst op 27 juni 2011 in een rapport naar het bezoek dat de Speciaal Rapporteur in 2000 aan Wit-Rusland heeft gebracht en constateert dat er sindsdien niets is veranderd omdat er nog steeds excessieve staatscontrole is op de advocatuur. Daardoor worden de onafhankelijkheid van de advocatuur en de Basic Principles on the Role of Lawyers nog steeds ondermijnd. "Such control leads to abuses, resulting in allegations of harassment, intimidation and interference by the executive." ■

van L4L waardoor alle informatie over de BP beschikbaar wordt voor een breder publiek. De database is sinds 21 november online, zie www.advocatenvooradvocaten.nl/basic-principles/. Tevens is toen het eerste exemplaar van het boekje *Building on Basic Principles* aangeboden. Het boekje is te bestellen via www.advocatenvooradvocaten.nl.

Staatstoezicht

Tijdens het seminar vertelden Hary Pahaniaila en Aleh Volchak over hun ervaringen als mensenrechtenadvocaat in Wit-Rusland. Beiden houden zich al jaren bezig met de verdwijningen die in 1999 plaatsvonden. Aleh Volchak, die juridische bijstand biedt aan mensen die in nood verkeren door toedoen van de overheid, wordt in de uitoefening van zijn werk belemmerd.

De bekende advocaat Hary Pahaniaila uit Wit-Rusland vertelde tijdens het seminar hoe het is om te werken in een land waar het Ministerie van Justitie controle heeft over de advocatuur. Het Ministerie van Justitie geeft aan advocaten licenties uit. Advocaten moeten om hun licentie te behouden iedere vijf jaar een examen afleggen. Dit examen wordt uitgevoerd door de zogenaamde kwalificatie commissie van het Ministerie van Justitie, waarbij het vaak volstrekt willekeurig is wie wel en wie niet de test doorstaan heeft en dus wel of geen advocatenlicentie krijgt. De toegang tot het beroep van advocaat wordt in Wit-Rusland feitelijk geregeld door de uitvoerende macht, het Ministerie van Justitie.

Dit lijkt een 'ver van ons bed show', maar toch dreigt in Nederland ook staatstoezicht op de advocatuur te komen als het aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie ligt. Hij wil het toezicht op de advocatuur neerleggen bij een college van niet-advocaten.

In de Basic Principles is in paragraaf 24 door de VN vastgesteld dat advocaten het recht hebben om zelfstandige beroepsverenigingen te vormen om hun belangen te behartigen en hun professionele integriteit te beschermen. Om die reden zou ook de Nederlandse overheid zich dienen te houden aan de Basic Principles. ■

V.l.n.r. op het podium: A. Volchak, tolk Heisterkamp, H. Pahaniaila, M. Ynzonides, J. Lichtenberg.

Het team van De Brauw: Diane Zivkovic, Elisa Rocha, Elske Raedts, Gustaaf Reerink, Marina Brillman, Denise Kromwijk (niet op foto), Nani Jansen, Tjibbe Douma, Jonus Keskin.